

4.8.2020

**KUNTIEN HARKINNANVARAISEN VALTIONOSUUDEN KOROTUKSEN
HAKEMINEN VUONNA 2020****KUNTA:** Kemijärven kaupunki**YHTEYSHENKILÖ (NIMI, SÄHKÖPOSTI JA PUHELINNUMERO):**kaupunginjohtaja Atte Rantanen, atte.rantanen@kemijarvi.fi, puh. 040 726 6601**HAETTAVA SUMMA, €:** 2.500.000,00 euroa (kaksi miljoonaa viisisataatuhatta euroa)**JOS ON SAATU HARKINNANVARAISTA KOROTUSTA VUONNA 2019, NIIN SEN
KÄYTTÖTARKOITUS OLI:** ei ole saatu**HAKEMUS:**

- 1. KUNNAN YKSILÖIDYT TALOUSVAIKEUDET, JOIHIN HAETAAN
HARKINNANVARAISTA VALTIONOSUUDEN KOROTUSTA SEKÄ PERUSTELUT,
JOTKA OSOITTAVAT EM. VAIKEUDET POIKKEUKSELLISIKSI TAI
TILAPÄISIKSI. LISÄKSI YKSILÖITYNÄ TALOUSVAIKUTUSTEN AJANKOHTA
JA EUROMÄÄRÄINEN VAIKUTUS KUNNAN TALOUTEEN. KORONAKRIISIN
AIHEUTTAMAT KUSTANNUKSET JA TULONMENETYKSET ERITELTYINÄ
KOHDASSA A:**

**A: Koronapandemian aiheuttamat lisäkustannukset kaupungin omassa
palvelutuotannossa**

Koronan vaikutus näkyy erityisesti Kemijärven hyvinvointipalvelujen ja työllisyydenhoidon kustannuksissa. Kemijärven kaupungin saamat asiakasmaksu- ja myyntitulot ovat tippuneet toimintojen ollessa pandemian vuoksi suljettuina tai vain osin toiminnassa. Kiinniloaikojen ja osittaisten aukioloaikojen osalta kustannukset ovat silti olleet lähes täysimääräisiä kuten lämmitys- ja muut kustannukset, vuokrat, vakuutukset ja henkilöstömenot. Lisäkustannuksia on aiheutunut koronapandemian tiedottamis- ja informaatiokustannuksista, koronanäytteiden otto- ja tutkimuskustannuksista, yleisestä desinfioinnista ja asiakkaiden sekä henkilökunnan infektiosuojauksesta (käsidesit, kasvomaskit, suojavaatteet), infektioyksikön valmiustilan ylläpidosta henkilöstöineen (varautuminen mahdolliseen tartuntaryppääseen STM:n, THL:n, AVI:n ja SHP:n ohjeiden mukaisesti), kasvaneista kunnan osarahoittamista työmarkkinatukimaksuista sekä poikkeuksellisten päätöksentekojärjestelyjen johdosta (pandemiatyöryhmä, varautumisen johtoryhmä, maakunnalliset kuntajohtajien viikoittaiset

varautumis-/pandemiapalaverit).

Kaupungin kasvaneet sote- ja työllisyydenhoidon kustannukset sekä asiakasmaksu- ja myyntitulojen menetykset ovat heinäkuun loppuun mennessä n. 440 000 euroa. Kustannusten kasvu jakaantuu pääasiassa seuraaviin toimintoihin:

- Avoterveydenhuolto (tiedottaminen asukkaille, päivystys, infektiovastaanotto, laboratorio, suun terveys) 260 000 €
- Akuutti- ja vuodeosasto, infektioyksikkö 50 000 €
- Työllisyydenhoito ml. työmarkkinatukimaksujen kasvu 37 000 €
- Mielenterveys- ja päihdepalvelut 20 000 €
- Pandemiatyöryhmä ja varautumisen johtoryhmä (johtava lääkäri, hyvinvointijohtaja ym. työaika ja kokoukset) 40 000 €
- yksinyrittäjätukien tiedotus, valmistelu ja maksatus (kaupungin ja elinkeinoyhtiön kustannukset, joita ei voida kattaa valtionavustuksesta) 30 000 €

Koronakustannuksia on seurattu kirjanpidossa oman tunnisteen avulla eli palkka-, palvelu- ja tarvikekustannukset on kirjattu koronaan liittyvinä omalla tunnisteeellaan ja siten niiden erittely pystytään tekemään luotettavasti. Mikäli koronasuojaus ym. toimenpiteet jatkuvat syksyn osalta, voidaan lisäkustannusten laskea olevan koko vuoden osalta jopa 1,0 miljoonaa euroa. Kemijärven vanhuspainotteinen ikärakenne tuo osaltaan haasteita pandemiaan varautumisessa ja suojaustoimenpiteissä.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt talouden sopeuttamisohjelman vuosille 2020-2022, jolla tavoitellaan 5 miljoonan euron käyttötalouden kustannusten vähentymää. Koronapandemia on vaikeuttanut huomattavasti ja osin jopa pysäyttänyt tämän sopeuttamisohjelman toimenpiteiden toteutuksen. Talouden sopeuttamisohjelman sote-muutosten toteuttamisen tueksi on palkattu ulkopuolinen konsultti ja pandemian vuoksi hänen tutustumisensa sote-palvelujen käytännön toimintaan on siirtynyt, koska vierailuja ei ole sallittu hoitolaitoksissa eikä palvelutoiminnoissa. Tästä on aiheutunut noin 6 kk:n viivästyminen toimintojen uudistamiseen ja kustannussäästöjen toteutumiseen, mikä heikentää oleellisesti kaupungin vuoden 2020 taloudellista liikkumavaraa. Myöskään erikoissairaanhoidon menot ovat kasvaneet, vaikka kiireetöntä hoitoa on siirretty kevään osalta.

Kaupungin omat säästömahdollisuudet pandemiantilanteessa ovat rajalliset. Henkilöstöä ei ole lomautettu, vaan mm. kulttuuri- ja vapaa-ajan henkilöstö siirrettiin keväällä lisäresurssina päiväkotien ja koulujen ruoanjakeluun, ikäihmisten tukipuhelinpalveluun, pandemiaviestintään. Hoitohenkilöstöä on keväällä siirretty muista terveydenhuollon yksiköistä infektioyksikön perustamistehtäviin ja asiakasneuvontapalveluun.

B: Koronapandemian aiheuttamat verotulomenetykset lomautusten, irtisanomisten ja työttömyyden kasvun vuoksi sekä vuoden 2019 verotulomenetysten kompensatio.

Kemijärven kaupungin verotulomenetykset olivat vuonna 2019 yhteensä 1,9 miljoonaa euroa johtuen verokorttiuudistuksesta ja tulorekisterin käyttöönottovaikeuksista. Koronapandemian vaikutukset v. 2020 ulottuvat lomautusten ja irtisanomisten sekä alueen matkailu-, vähittäiskauppa- ja palveluyritysten tulomenetysten vuoksi kaupungin verotuloihin arviolta noin 1,5 miljoonalla eurolla alkuperäiseen talousarviovaiheessa kuntaliiton ilmoittamaan

(10/2019) vuoden 2020 verotulokertymäarvioon nähden. Verotulokertymän pienentymistä kompensoi osittain ylimääräinen valtionosuuden tilitys vuonna 2020, mutta silti tulorahoitus jää n. 0,5 miljoonaa euroa alkuperäistä rahoitus pohjaa pienemmäksi.

C: Koronapandemian aiheuttama vesivoimalla tuotetun sähköenergianmyynnin väheneminen, sähköenergianhinnan voimakas laskeminen ja sitä kautta merkittävien rahoitustuottojen menetys

Kemijärven kaupunki saa vuosittain sähköenergianmyyntituloja (Kemijoki osuudet) nettona 1,2 miljoonaa euroa. Koronan vuoksi energian myynti on laskenut noin kolmanneksen ja samaan aikaan myös sähkön markkinahinta on laskenut voimakkaasti, joten rahoitustuloista jää tänä vuonna saamatta arviolta 0,5 - 0,6 miljoonaa euroa. Tämä on merkittävä rahoitustuottojen menetys, mitä ei pystytä kompensoimaan muilla tavoin.

D: Erikoissairaanhoidon ja ensihoidon kustannusten nousu edellisvuoteen nähden n. 10 % sekä Lapin pelastustoimen päivystyskorvausten muutokset

Puolen vuoden osalta Lapin sairaanhoitopiirin toteuttamat erikoissairaanhoidon ja ensihoidon kustannukset ovat nousseet noin 10 % edellisvuoteen verrattuna eli huomattavasti enemmän kuin mitä budjetointivaraus 3 %:n kasvulle on. Vaikutus kaupungin talouteen on tällä kustannusten kasvulla vuositasona n. 0,7 miljoonaa euroa. Ensihoidon osalta kustannuskehitykseen vaikuttaa päivystyskorvauksen muutos ja päivystyshenkilöstöresurssien lisäys, josta kerrottiin kunnille vasta elokuussa 2020. Erikoissairaanhoidon kustannusten kasvun johdosta shp:n omistajakunnat ovat päättäneet kokoontua yhteiseen neuvotteluun kustannuskehityksen selvittämistä varten. Lapin pelastustoimen kustannusten kasvusta saatiin tieto myös elokuussa ja kustannusten kasvu johtuu päivystyskorvausten muutoksesta.

E: Kertyneen alijäämän kattamisen keinot ja merkittävän velkaantumisen aiheuttamien kustannusten takaisinmaksukyky heikkenevät korona pandemian johdosta

Kemijärven kaupungilla oli vuoden 2019 tilinpäätöksessä kumulatiivista alijäämää 4,4 miljoonan euroa ja tämä alijäämä on katettava vuoteen 2023 mennessä nykyisten asetusten mukaisesti. Kaupungin suhteellinen velkaantuneisuus on 66,7 % ja velkaantuneisuus on kasvanut vuosi vuodelta. Kaupungin heikon taloudellisen tilanteen ja velkaantumisen vuoksi valtuusto on hyväksynyt 2/2020 talouden sopeuttamisohjelman (Perlacon Oy:n kanssa tehty) ja kaupungin talousarvio 2020 muutettiin vastaamaan sopeuttamisohjelman toimenpiteitä talousarvio- ja -suunnitelmavuosille. Pandemian vuoksi sopeuttamisohjelman toimeenpano on viivästynyt jopa 6 kk:n verran ja vaikuttaa sekä vuoden 2020 että tulevien vuosien tulokseen. Kaupungilla on taseessa useita tasearvoltaan korkeita käytöstä poistettuja kouluja, jotka on saatava alakirjattua lähivuosina. Tähän ei ole mahdollisuutta syntyneen mittavan alijäämän ja talouskehityksen vuoksi.

Kaupungin rahoitusvaje on pandemian vuoksi tänä vuonna jopa 2,0 miljoonaa euroa (menetetty verotulot, sähköenergian myyntitulojen pienentyminen, saamatta jääneet palvelujen myynti- ja asiakasmaksutulot sekä kasvaneet toimintakustannukset varautumisen, virustestauksen ja

-suojauksen johdosta). Lisäksi erikoissairaanhoidon ja ensihoidon kustannukset toteutuvat Lapin shp:n talousarviossaan kaupungille ilmoittamista kustannuksista arviolta 0,7 milj. euroa suurempina, mihin ei ole varauduttu kaupungin tiukassa taloustilanteessa.

F: Poikkeukselliseen Kemijoen vesistön tulvaan varautumisen lisäkustannukset keväällä 2020

Lapin pelastusviranomaiset, Kemijoki Oy ja Kemijokivarren kunnat ovat kevään 2020 aikana varautuneet poikkeuksellisen suureen tulvaan ja varautumisesta kaupungille aiheutunut kustannus on noin 20 000 euroa.

2. KUNNAN OMAT TOIMENPITEET POIKKEUKSELLISEN TAI TILAPÄISEN TALOUDELLISEN TILAN KORJAAMISEKSI (ESIM.: VEROPROSENTTI, TAKSAT, LAINOITUS TAI MENOSÄÄSTÖT):

A) JO TOTEUTETUT TOIMENPITEET:

Kemijärven kaupungin taloustilanne on ollut haastava viime vuodet ja sen vuoksi kaupungissa on valmisteltu vuoden 2019 aikana Perlacon Oy:n tukemana talouden sopeuttamisohjelma vuosille 2020-2022. Sopeuttamisohjelmalla tavoitellaan kustannusten osalta 5,0 miljoonan euron vähenemää verrattuna vuoden 2018 tilinpäätöslukuihin nähden. Säästötavoite on tätäkin euromäärää suurempi, kun verrataan säästötavoitetta indeksinmukaiseen kustannusten kasvuun ja henkilöstön palkkatason kasvuun vuosina 2020-2022. Sopeuttamisohjelman täysimääräinen toteutuminen tarkoittaa kolmen vuoden aikana n. 10 prosenttiyksikön vähennystä käyttötalousmenoissa.

Talouden sopeuttamisohjelmassa on noin 70 eri toimenpidettä, jotka kohdistuvat palvelujen tasoa laskevasti ja tuovat muutoksia palvelujen tuotantotapoihin. Henkilöstömäärän on tarkoitus vähentyä n. 50 htv eli n. 10 %. Tehtäviä toimenpiteitä on osin valmisteltu jo vuoden 2019 aikana, jotta vuonna 2020 muutoksia voitaisiin toteuttaa. Koronapandemia on kuitenkin vaikeuttanut huomattavasti ja osin jopa pysäyttänyt valmisteluja sopeuttamistoimenpiteitä ja myös lisännyt kustannuksia palvelutuotannossa poikkeusjärjestelyjen vuoksi.

Kemijärven kaupungilla oli vuoden 2019 tilinpäätöksessä kumulatiivista alijäämää 4,4 miljoonan euroa ja tämä alijäämä on katettava vuoteen 2023 mennessä. Merkittävin vuoden 2019 tilinpäätöstulokseen vaikuttanut asia oli verotulotilitysten muutos, joka leikkasi vuoden 2019 verotuloja 1,9 miljoonaa euroa alkuperäisestä kuntaliiton talousarviovaiheesta antamasta arviosta.

Kaupunki on myynyt tänä kesänä vain viisi vuotta käytössä olleen kirjastoauton, jotta käyttötalouskustannuksia saataisiin jatkossa pienemmiksi. Kirjastoauton vuosikustannus on henkilöstöineen ollut n. 70 000-80 000 euroa. Kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelujen aukioloaikoja on supistettu ja muutettu palveluja omatoimisiksi. Valvontaa ei voida

kuitenkaan jättää kokonaan pois ilkivallan, varkauksien sekä häiriökäyttäytymisen vuoksi ja itsepalvelutoimintojen käyttöönotto on edellyttänyt satsausta myös valvontaan ilkivallan minimoimiseksi.

Kaupungin palvelujen maksuja ja taksoja on korotettu vuosittain ja sote-taksat ovat asiakasmaksulain ylimmällä tasolla, joten niitä ei voida enää korottaa. Palveluseteli on otettu käyttöön tehostetussa palveluasumisessa, palveluasumisessa ja muissa ikäihmisten palveluissa. Tavoitteena on laajentaa palvelusetelin käyttö v. 2021 alusta myös päivähoitoon (yksityinen päiväkot).

Myös muita taksoja ja maksuja on korotettu sekä asiakkaiden omavastuuta lisätty niiltä osin kuin se on ollut mahdollista. Kaupunki on myynyt omaisuuttaan vuosina 2018-2020 saaden käytetystä kalustosta ja maaomaisuudesta jonkin verran tuloja. Rakentaminen on vähäistä alueen negatiivisen kehityksen vuoksi.

Talouden sopeuttamisohjelma on sisällytetty tämän vuoden ja kahden seuraavan vuoden käyttötalousraamiin ja säästötoimet pyritään viemään koronastakin huolimatta suunnitellusti eteenpäin, vaikkakin jo nyt nähdään vaikeutena tulevat lisävaateet ja velvoitteet pandemian johdosta. **Talouden sopeuttamisohjelma on liitteenä 1.**

B) TULOSSA OLEVAT JA PÄÄTETYT TOIMENPITEET:

- Omaisuuden myyntiä (kalusto, tontit, maa-alueet ja kiinteistöt, yhtiöosuudet) jatketaan.
- Talouden sopeuttamisohjelman toteuttamisen jatkaminen v. 2020-2022.
- Tytäryhtiöiden mahdolliset osingonjaot valmistelussa
- Tyhjien kiinteistöjen uudelleenkäyttömahdollisuuksien selvitys ja toteutusohjelma
- Mahdollinen oman pääoman pienentäminen

Kemijärvi 28.8.2020

Atte Rantanen
kaupunginjohtaja